

CSONTÓ LAJOS
Kidobott szavak, 2012, installáció, részlet, *Et lettera – Képeket írni, szavakat rajzolni*, Déri Múzeum, Debrecen, 2012
© fotó: Csontó Lajos

BENCZÜR ÉMESE
Használati utasítás, 2012, részlet, vegyes technika, *Et lettera – Képeket írni, szavakat rajzolni*, Déri Múzeum, Debrecen, 2012 © fotó: Lukács Tihamér

kívül kézzelfogható jelei is megmutatkoztak a kiállítás megnyitásokor.⁸

A kortárs és a kultúrtörténeti anyag elegye az arányérzék, a jó rendezés és a falakon elhelyezett, a nézői orientációt segítő szöveges magyarázatok révén olyan egységes kiállítással áll össze, amelyre kevés példát találunk a hazai muzeológiai gyakorlatban. A magyarországi kiállításrendezési praxisban az anyag kortárs vagy történeti mivolta határozza meg a rendezés és a prezentálás módját, a kétféle szemlélet között – sajnos – többnyire áthidalhatatlannak tűnő szakadék tátong. Az ebbe a helyzetbe nem beletörődő, az *Et lettera* és a *Névelő növények* kiállításban megmutatkozó innovatív kurátori szemlélet remélhetőleg követendő gyakorlatként és nem csak vadhajtsákként fog ezentúl érvényesülni a Déri Múzeum gyakorlatában, s talán más hazai múzeumokéban is.

8 Talán Vincze Ottó „hely(zet)specifikus” munkája (*Relatív szerencse*, 2012) reflektál a legegységelműbben a kialakult helyzetre: a múzeum első emeleti, reprezentatív kupolatérben ismeretlen – „értelemszerűen” nem is jelenlévő – játékosok által, ismeretlen szabályok szerint folytatott fikatív(?) játék alakítja a múzeum(ok) hétköznapijait. A padlómintázat által kijelölt játékmezőn hevernek – némelyik a „talpán”, némelyik az oldalára dőlve – az egyes oldalakon múzeumépületekké alakított „dobókockák”, míg a kupolatér szélén, a falnál elhelyezett négy köpad zöld plüssborításán hamuból kimaszkolva-kirajzolva olvasható a négy – törvényileg feladatul szabott – múzeumi alapfunkció: GYŰJTÉS, MEGŐRZÉS, KIÁLLÍTÁS, PUBLIKÁLÁS. (ld. még Áfra János beszélgetését a képzőművészettel: <http://prae.hu/prae/articles.php?aid=5382&cat=6>)

Uszkay Tekla

Csakis a természet határtalan tisztelete...

Gálhidy Péter: *Se szó*

↳ Molnár Ani Galéria, Budapest

↳ 2012. május 10 – június 22.

A Bródy Sándor utcai kis galériába lépve az a benyomásunk támadt, mintha léptékükben átdimenzionált – faragott –, természeti fragmentumok lennének „szét-szórva” a tér különböző pontjain. Letisztult, a klasszikusabb szobrászati vonalat képviselő formák: nem tolakodóak, nem egy utópisztikus koncepció telepszik a nézőre. Az anyag, a tér és a forma érzéki találkozásáról van inkább szó, ahol egy fajta lassú, meditatív feltárási folyamat részeként a mesterségbeli problémák kerülnek előtérbe. A kiállítás lényegében a természet vízparti „tárgyaiból” indul ki: átalakít, de nem absztrahál, inkább egy sajátos építkező folyamat részeként keresi azok esszenciáját. A fehér falsíkok tökéletes háttérként szolgálnak az egyszerűsége törekvő látványhoz: a víztükrökből kinyúló hegy, a tüske, az erdő, a fűszál egységes formavilágot hordoznak, s állomásról-állomásra, léptékváltások során át vezetnek be a nézőt GÁLHIDY PÉTER egyéni hangú szobrászi világába. A mesterségének, az anyagalakításnak egy olyan organikus kibomló alkotói folyamata rajzolódik ki, amely mintha állandóan archetipusok létrehozására törekedne. Témáit mintegy „összegzőképp”, lényegüket összesűrítve bontja ki, amely folyamatnak a valós „tárgy” formai visszabontása az eszköze: a szobrász magából a tárgyból indul ki, amelyet a forma révén tölt meg gondolattal. Ezt a feltételezett folyamatot egy Hamvas Béla által megfogalmazott gondolatlat érzem rokonnak: „A tárgynak a művész ad formát azáltal, hogy a határoltba beleteszi a határtalant. A végtelen befogása a végesbe.”¹

1997-es konceptuálisabb irányú diplomamunkája, a magasban kifeszített, damilból készített szék installáció óta Gálhidy egy nagy váltással a hagyományos szobrászi felfogás felé fordult.² A tiszta növényi formákból kiindulva kezdte el felfedezni az anyagokkal való játékot, megfigyelni tárgyain a kiegyensúlyozás és a statikusság viszonyát, illetve használni a szobrászat klasszikus mesterségbeli eszközeit. Először vasat formázott, majd különböző nemes faanyagokat, és dolgozott vegyes technikával is, de kizárólag természetes anyagokat ötvözve. *Tollelvel* (2002) című több mint másfél méteres hegesztett vas munkáját számos levélforma, érezet-mintázat kísérlet követte, hogy végül eljusson a legegyszerűbb, a természetben önmagában nem, a művészetekben viszont annál inkább létező, szimbólumként is használt fűszálhoz.³ 2009-es, a pécsi Parti Galériában rendezett önálló kiállításának⁴ középpontjában is ez állt, mint ahogy az ugyanott, a Városháza elé – a Széchenyi térre – készült plasztikája is egy hatalmas letaposott fűszálat formált bronzból.

Talán nem véletlen, hogy Gálhidy-nál a fűszál – amely, ha jól tudom, a Hamvas Béla kedvenc olvasmányai közé tartozó keleti filozófiai szövegekben, taoista

1 Hamvas Béla: *Öt meg nem tartott előadás a művészetéről*. 1987

2 A 2003-ban *Plastica Dreams* címmel a Mücsarnokban rendezett kiállítás katalógusának bevezetőjében, mely *A tárgyparafázistól a térprotézisig* alcímet viseli, a szerzők is definiálják ezt a tendenciát, mely a 90-es évek végén erősödött fel (Magyarországon is), melynek során a tárgyat (szobrot) képként realizáló és láttató installáció műfaja fokozatosan visszazorol a hagyományos szobrászat újrafelfedezésének és újraértelmezésének hatására. A „szobrászat a szobrászat után” képviselői vállalják a tradicionális plasztikára jellemző zártabb, testtel, térfogattal és kiterjedéssel rendelkező formát, a mesterségbeli tudásból fakadó szobrászati problémákat, miközben folyamatosan szem előtt tartják azt is, hogy a képzőművészet vizuális reneszánszához hasonlóan felértékelődött a szobor látványa, képszerűsége. (in: Kat. *Plastica dreams – Szobrászat az installáció után*, 2003)

3 Elég talán csak József Attila verseire utalnunk.

4 *Gálhidy Péter: Fűszállítás*. Parti Galéria, Pécs, 2009. július 11 – augusztus 26.

GÁLHIDY PÉTER
Kiskapus, 2012, vegyes technika, 240 x 20 x 14 cm,
Molnár Ani Galéria © fotó: Szalontai Ábel

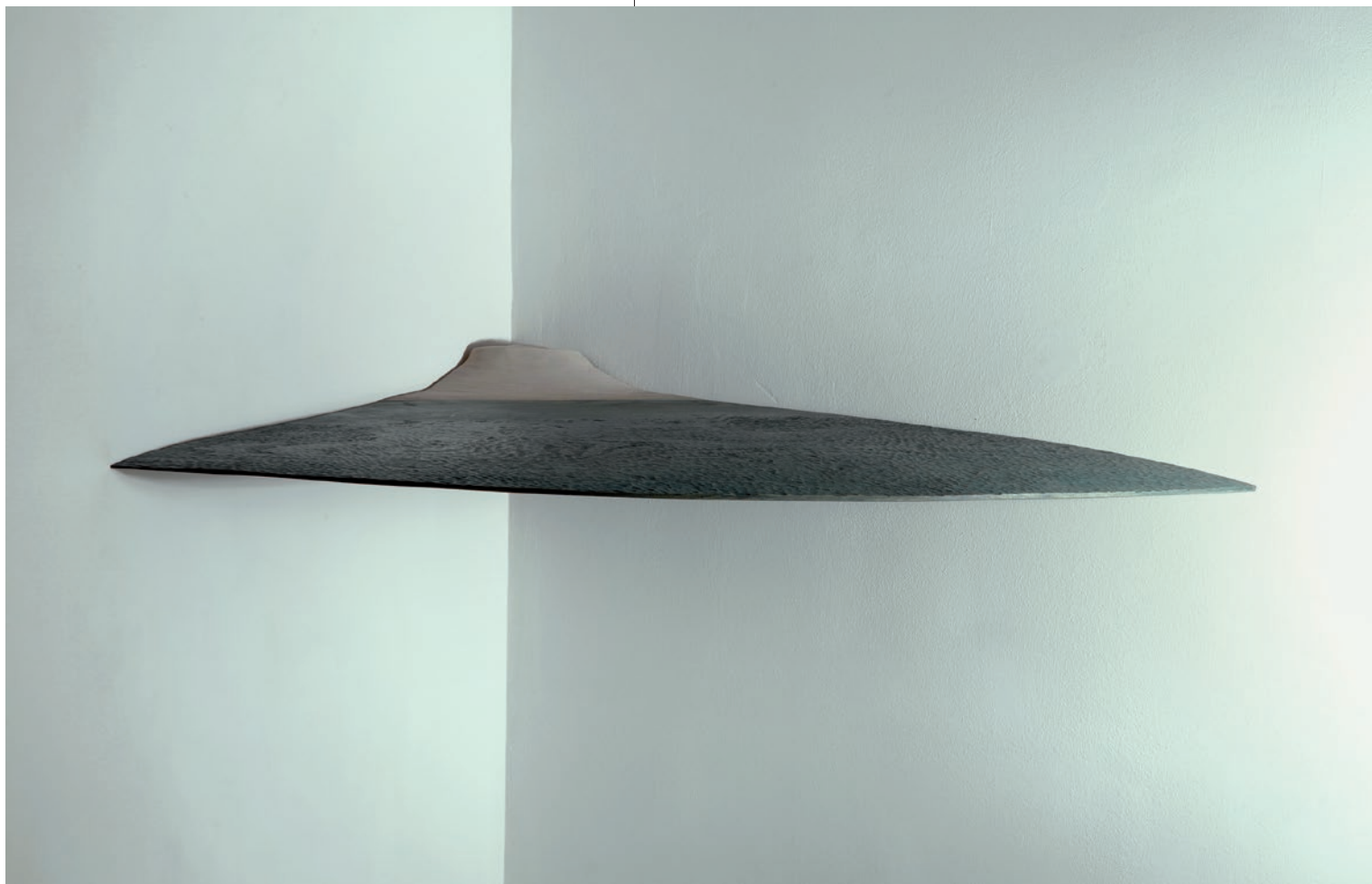
tanításokban a *nem cselekvés* szimbólumaként jelenik meg –, különféle forma-, felületalakítással és általában emberragyságnál nagyobb méretben, visszatérő elemként jelenik meg.⁵ Ez az egyszerű növény a téri dimenziót tekintve is – csavarodva, kilapítva vagy éppen meghajolva – kihívásokat rejtő szobrászi alapanyag.

A pécsi kiállítóterben, még ha összetörve is, de robotsztus tárgyként a falra applikálva méltóságteljesen, a tere meghatározva „mutatkozott be”, máskor pedig kókadozva „utazott” egy számára épített kis uszályon. Molnár Ani galériájában viszont melankolikus, lírai szereplőként „egy szál magában” az egyedüllétet, a kitzasztottságot szimbolizálta, s ugyanakkor a legkisebbik, a különleges kiválasztását és kiemelését a tömegből. A *Kiskapus* (2012) című munkát fémalapra applikált, kályhafénnel feketére festett, talált – telefonfülkéből kitért – üvegcserepek alkotják: a korrózió megelőzésére szolgáló háztartási anyag „találkozás” a tört üvegekkel pont olyan hatást kelt, mintha a fémfelület, az elszenesedett levélen kristályosodó felületet létrehozva, rozsdásodna.

Az installálásnak különösen fontos szerepe van a kiállításon, hiszen a posztamens elhagyásával a tárgyakat a környezet természetes, elemi részeként kezeli, s ezzel mérsékli a kiemelt műalkotás-jelleget. Ez persze nem jelenti azt, hogy ezek a munkák hétköznapi tárgyak hatását keltenék: Gálhidy csak „közvetlenebb” helyzetbe hozza őket, miközben – a tőle megszokott módon – nagyon is átgondolt a térben való elhelyezésük. Nem véletlen egyetlen fűszál elhelyezése sem: a *Fűszál szárítón* (2012) gondosan felfektetett kardokként, mintha egy fegyvertárlóban feküdnének, a *Kiskapus* pedig olyan, mint egy kard, amit a hazaérkezés után a sarokba félretéve találunk. Ugyanakkor a „fűszál mint kard” motívum a népmesék

5 A fűszál az ember számára azt a mondanivalót hordozza, hogy ne szálljon szembe a természet erejével és a természet törvényeivel. Jó példa a *Vu Vey elvre* a szélben lévő fűszál, mely rugalmas, enged a szélnek és elhajlik, majd a szél elmúltával felegyenesedik, így ilyen értelemben erősebb, mint a fa.

GÁLHIDY PÉTER
Tető, 2012, tölgyfa, hársfa, 11 x 125 x 77 cm, Molnár Ani Galéria © fotó: Szalontai Ábel

szimbólumvilágának jelenlétére is utal Gálhidy munkáiban.

Népmesei motívummal találkozunk az *Erdő, szél* (2012) című munkában is, amely az egyetlen posztamensen kiállított mű volt: a miniatűr kerekerdőben, a fűszál ellenpontjaként Gálhidy egy egész fatömeget zsugorított össze egy tömbből kifaragva. A cseresznyefából faragott és szénrel festett rönk tetején az erdő szélben megdőlni, egybefüggő fakoronái szinte lángokként lobognak. A természeti elemek találkozásának együttése – szél/levegő, tűz, fa/szilárd anyag – úgy jön létre, hogy közben utal az idő-igényes, precizitást igénylő szobrászi munka (faragás) és a spontán könnyed formaalakítás közötti ellentmondására is.

A földön heverő gyöngyházborítású vasmacska (*Az*, 2012), egyfelől egy tíz évvel korábbi munka, a *Tej föle gyönyör* (2001) párdarabja – Gálhidy ugyanúgy egy talált tárgyat borít be most is gombokkal –, másfelől pedig visszautal az alapformára: a tengermélyi állapotot tükröző halpikkelyszerű ragasztott borítás úgy hat, mintha a természet által visszavett tárgyon kialakuló fenséges korrózió lenne.

A hulladékként kezelt gyöngyház gombok felhasználásával Gálhidy az újrahasznosítás, a környezettudatosság elemét is bevonta az alkotási folyamatba. A tudatosságnak ez a spontaneitáson, a véletlenszerűségen túllépő attitűdje jellemzi a műveit általában is: a rendkívül alapos esztétikai koncepció, a széppé formálás célkitűzése. Az említett két munka esetében például a hulladékból készült ékszerszerű tárgy létrehozása révén az anyag átnemesítése, újragondolása, egy olyan mű létrehozása, amely esztétikai élményt nyújt.

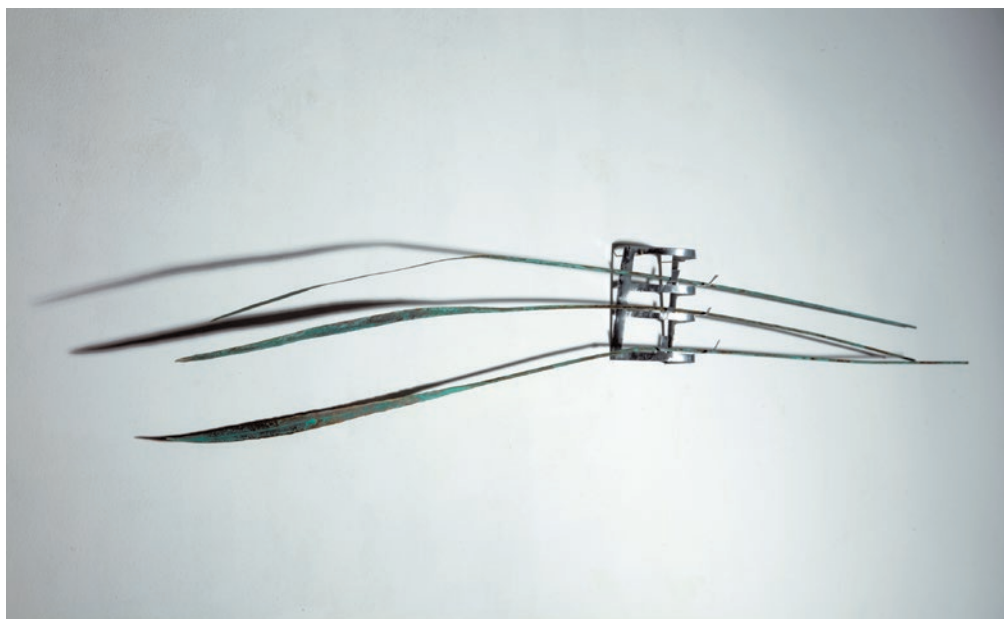
A felhasznált anyagok megmunkálása, az organikus formák kezelése, a térbeli illúziókeltés, de a plasztikák installálásának módja is mind utalnak a szobrok formavilágát meghatározó viszonylagosságra. A méretarányokkal való játék, a felület képzése, a nézőpont váltogatása is mind ezt erősíti. A *Tető* (2012), illetve *Kishegy* (2010) című munkák azoknak a korábbi műveknek a sorába illeszkednek, melyek hegy- és túskeformákat mintáznak, és amelyekhez a Balatonból kinövő vulkanikus tanúhegyek látványából merített ihletet a szobrász.⁶ Ugyanez vonatkozik a *Taplóhegyre* (2011) is, persze attól függően, hogy épp milyen léptékben gondolkodunk, hiszen hiába hasonlít – egyfelől – a fát megtámadó taplógomba formájához, egy „távolabbi” nézőpontból ugyanez az alakzat a badacsonyi hegyek parafrázisaként is működik.

A *Szere* (2012) egy fordítottan – lentről felfelé – „(le)csorgó” vízugarat mintáz: az irányokkal való

6 Ilyen típusú mű a vadkörte, illetve mamutfenyő „alapanyagú” *Egyhegy* (2007) és *Tüske* 2007, de ebbe a műtárgycsoportba tartozik a Magyar Nemzeti Galériában található *Akali* (2005) című nagyméretű nyárfa plasztika is.

Erdő, szél, 2012, cseresznyefa, 29 × 33 × 36 cm, Molnár Ani Galéria © fotó: Szalontai Ábel

Fűszál szárító, 2012, bronz, horgony-lemez, 12 × 108 × 6 cm, Molnár Ani Galéria © fotó: Szalontai Ábel

tréfa, ami a névadásban (eresz megfordítva) is jelen van, itt is a relatív nézőpontnak ad teret, amit csak fokoz a feketére elszínezett faanyag égetett felületet idéző hatása, miközben technikailag is jelentős kihívást, különlegességet jelent a csavart forma megoldása. Ez a munkafolyamat mindazonáltal – a korábban megszokotthoz képest –, spontánnak, könnyednek mondható, hiszen teret ad a véletlenszerűnek.

Gálhidy Péterrel beszélgetve az embernek az a benyomása támad, hogy ő maga is annak az organikus, maga által teremtett atmoszférának a része, mint a szobrai. Részt vesz a környezete által teremtett hangulatban, de megfűszerezi azt saját mesés valóságának fragmentumaival. *Se szó...* csakis a természet határtalan tisztelete plasztikai minden mozzanatának alapja.